

Lazariáni

víra • rytířství • charita

Poznat dnes pravdu o rytířství není jednoduché. Rytířství je především duchovní záležitost, můžeme je tedy spatřit správně jen rozjímavýma očima víry. V kořenech lazariánů, jejich živé tradici stojí špitální bratrstvo mužů postižených malomocenstvím, kteří se rozhodli neuzavírat se ve svém utrpení do sebe, ale sloužit bližním charitativní péčí i vojenskou ochranou - až k položení života za křesťanské ideály, kterým slíbili věrnost. Rytířství jako dar církvi tedy není uzavřené v minulosti. Jeho čas spíše přichází.

Přinášíme vám rozhovor s **ing. Antonínem Schauerem**, libereckým kantorem, dlouholetým členem České křesťanské akademie a rytířem, členem Rytířského vojenského a špitálního řádu sv. Lazara Jeruzalémského. Vloni oslavil sedmdesáté narozeniny. Je šťastně ženatý, s manželkou Radomírou mají dvě děti a dvě vnoučata.

Jak byste se čtenářům Zdislavy představil?

Já bych řekl liberecký kantor, správně liberecký pedagog. Léta jsem působil v učňovském školství, ve středním a středním odborném školství a posledních sedmáct let na univerzitě.

Co jste učil?

Školský management, prezentační techniky, školské právo. Spíše to bylo mezioborové, mezifakultní studium. K nám chodili denní studenti, kteří studovali technické fakulty a chtěli humanizovat své vzdělávání technické, anebo počítali s tím, že budou učit na středních školách nebo půjdou

do některých speciálních útvarů velkých podniků jako třeba Škodovky. Na to rád vzpomínám, protože byli velice dobří. Nakonec jsem nastoupil na Centrum dalšího vzdělávání.

Jste rodilý Liberečan?

Ne, já jsem narozený v Praze. Octl jsem se tady s rodiči ne z naší vůle v dvaapadesátém roce. V Rudolfově, to je už horská oblast, dneska součást Liberce. A přestože to bylo hodně tvrdé, tak na ty roky dětství velice rád vzpomínám.

Jak jste se tady octli?

Otec se vrátil z lágru, uranového, a tenkrát proběhla akce - už si nepamatuji, jak se přesně jmenovala - a nežádoucí živly musely z Prahy.

Váš otec byl ve vězení?

Klasický kriminál to nebyl, to už dneska mladá generace neví. Jednalo se o tábor nucených prací, jakési převýchovné zařízení. Nebyl soudní rozsudek, nebylo odvolání. Proto se to ani později nemuselo uvádět v kádrových dotaznících. V noci na podzim devětačtyřicátého ráno k nám vrazilo šest mužských, sebrali otce a několik měsíců jsme nevěděli, kde je. Pak jsme se dověděli, že je v Jáchymově, potom šel do Příbrami. Ale

zase i to bylo velice zajímavé: otec vzpomíná, i můj strýc, který tam byl s ním, že i mezi bachaři byli vynikající lidé, kteří se snažili pomáhat. Někteří byli ovšem zločinci. Začal jsem chodit ve čtyřicátém sedmém roce k Svaté Anně v Praze v Ječné ulici k notrdámkám a to bylo hezké, jenže uplynuly dva ročníky a sestřičky nám sebrali, internovali, a my jsme dostali „klasiček“ učitelky. Přesto na některé z nich vzpomínám velmi rád.

Potom jste se tedy přestěhovali do Liberce...

Byli jsme přestěhováni do Rudolfova. Tady jsem došel do sedmé a osmé třídy a pak jsem se dostal na gymnázium. V Liberci působila velká osobnost, o které se dneska moc neví, ředitel Václav Pavlík. To byl předválečný komunist, koncentráčník s velikými ideály a s mocným švagrem, za kterého se styděl. Vytvořil tady v Liberci instituci, které se neoficiálně říká Pavlíkovy děti: na zdejší jedenáctiletku se z široka daleka dostávaly děti se špatným kádrovým posudkem. Bohužel už je mrtvý, i jeho manželka, také výborná kantorka. Vzpomínám na ně v dobrém. Byl jsem rád, když jsem mu potom po smrti

Generální kapitula v Blatové (2011). Zleva Mons. František Lobkowitz, J.E. Jan hrabě Dobřezenský, český velkopřevor a velmistr lazariánů, chev. Antonín Schauer. Foto archiv Antonína Schauera

letech v některých věcech mohli pomoci. Celá řada lidí v Liberci, ale i po celé republice mu vděčí za možnost vystudovat střední školu. Osudy ani vývoj tady vůbec nejsou černobílé, já bych řekl, že jsou kostkované. A ty kostky jdou od černé přes šedivou až k bílé. Ale vás by asi zajímalo to lazariánství.

na ně velice rádi vzpomínají. Bohužel při poslední kapitule v roce 2010 to už bylo smutné, protože jsme věděli, že pater Raban je nemocný. Byl tenkrát ještě povyšován, přijel mezi nás, bylo to krásné. Hlavním celebrantem mše svaté byl monsignore Baxant, pod jehož ochranou si dovoluujeme existovat v severních Čechách.

Exercicie v Hejnicích. Zleva kněží Michal Podzimek a Miloš Raban, dále rytíři Ondřej Vanke, Jan Uhura a Antonín Schauer. Foto archiv Antonína Schauera

Jak jste se stal rytířem?

Byl jsem osloven svým velice vzdáleným nevlastním bratrancem Václavem hrabětem Bořek Dohalským, který byl připravován na funkci velkopřevora. K lazariánům není možné se běžně přihlásit, člověk musí být osloven, musí mít garanty. Já jsem měl tu výhodu, že jsem měl krátké postulantské období, protože mými garanty byli Vašek Dohalský a [Radslav – pozn. red.] hrabě Kinský, který byl v té době velkopřevorem a znal se kdysi s mými rodiči.

Přihlášku jsem měl několik let, do řádu jsem byl přijat v roce 2004 v Litoměřicích. Přijímal mě tenkrát velmistr princ Bourbon Orleánský a biskupské požehnání mi dával monsignore Josef Koukl. Přijímá se vždy při generální kapitule, která je jednou ročně. Součástí slavnostní bohoslužby je investitura nových členů, eventuálně povyšování, vyznamenávání. Místa pro generální kapitulu se mění, dvakrát už jsme ji měli v Hejnicích, zásluhou patera Miloše Rabana, našeho významného člena. Obě kapituly byly velice dobře hodnocené, prostředí hejnické baziliky a kláštera, tedy mezinárodního centra, je vynikající. A i řada zahraničních členů, kteří byli přijímáni tady v Hejnicích,

Generální kapitula je nejvyšším orgánem lazariánů, shromážděním všech členů.

Kdo se schází na generální kapitule?

Mohou se účastnit členové i v nižších hodnostech než rytíři a dámy, ovšem až od hodnosti rytíře (a jeho ekvivalentu) mají hlasovací právo. Bohoslužby i následujících setkání se mohou účastnit i lidé zvenčí, tzv. compagnoni, kteří nejsou přímo členy řádu, ale s řádem sympatizují, a různí hosté. Kdysi tam nesměly ženy, teď mohou a mají hlasovací právo. Hodnost dáma je ženský ekvivalent rytíře. Žena není rytířka a stejně jako duchovní není pasována. Jsou některé řády, které ženy pasují, ale to není v heraldické tradici.

Druhou velkou řádovou slavností je Řádový den v prosinci v sobotu nejbližší svátku svatého Lazara [17. prosince – pozn. red.]. To bývá v Praze v katedrále ve svato-václavské kapli, předtím jsme se scházeli u spřáteleného řádu Křížovníků s červenou hvězdou. Obvykle se zúčastňuje i velkopřevor maltézský. Lazariáni a maltézští rytíři vlastně vznikli ve stejnou dobu, spojovali se a zase rozdělovali. Velmi často se stávalo, že

velmistr byl hlavou obou řádů. Karel VI. Schwarzenberg, otec nynějšího ministra, byl zároveň maltézským rytířem a velkopřevorem lazariánů. V roce 1937 lazariány opět přivedl do českých zemí, vytvořil takzvané kostelní bratrstvo. Jsme moc rádi, že nyní rozhodnutím biskupské konference jsou naše stanovy schválené, protože tak jsme jasně zakotveni v české církvi [Česká biskupská konference schválila 24. dubna 2012 Českému velkopřevorství statut Soukromého sdružení křesťanů ve smyslu kánonu 322 CIC – pozn. red.]. České velkopřevorství stejně jako italské a maďarské patří do katolické církve, i když mohou být členové i z jiných církví. Podmínkou je pochopitelně křesťanství. V Americe a Japonsku jsou i členové ve vysokých hodnostech z jiných náboženství. Mají potom jiné symboly, nenosí kříž.

Bohužel je u nás schizma. Jsou dvě základní větve lazariánů: my jsme pařížská, potom je maltéska obediencie (nezaměňovat s maltézskými rytíři) a existují ještě nějaké dílčí, které se dále odtrhly. Nás těší, že České velkopřevorství má v současné době i komendu na Slovensku, v Polsku a Rakousku, respektive ta rakouská má sídlo ve Znojmě.

Jak vypadá obřad přijímání?

Základem je samozřejmě klasická bohoslužba. Při vlastní investituře jsou kandidáti nastoupení před velkopřevorem, kancléřem a hlavním celebrantem. Jeden

Rytířský vojenský a špitální řád sv. Lazara Jeruzalémského (OSLJ, lazariáni), založený v II. století v Palestině, je mezinárodní nevládní charitativní organizací. V jednotlivých zemích jsou velkopřevorství. České velkopřevorství bylo obnoveno v roce 1937, v současnosti má 61 členů. Členové se snaží o dokonalejší život, charitativní službu, obranu křesťanské víry a oživování světského řádu křesťanským životem. Jejich cílem je také rozvíjet snahy o sjednocení křesťanů. Jejich řádovým heslem je Atavis et armis (s předky a zbraněmi). Mezi významné členy patřil např. Albert Schweitzer.

z nich předčítá slib, který oni opakují, a pak přichází jednotlivě a ceremoniál jim přes záda přehazuje řádový plášť. Velkopřevor potom každého obejmě a políbí po francouzském zvyku dvakrát. Nakonec si jdou k hlavnímu celebrantovi pro požehnání.

Pasování rytířů je naproti tomu individuální záležitost. Pasuje se posvěceným mečem Českého velkopřevorství s ostatkem svatého Lazara. Je křížem i mečem zároveň. Kandidátům při vigiliích zdůrazňujeme, že hranice mezi dobrem a zlem je někdy tak úzká, jak ostří meče. Rytíři jsou pasováni ve jménu Boha, Panny Marie a svatého Lazara. Na závěr se společně modlíme k svatému Lazarovi. Při některých akcích připojujeme modlitbu na přímluvu blahoslaveného Karla Habsburského, který patří k patronům našeho řádu.

Rytířský vzor řádu

Od roku 1974 je rytířským vzorem řádu poslední císař Rakouska-Uherska Karel I. Habsburský.

Karel I. Habsburský. Obrázek (s modlitbou) ze Staré Boleslavi.

PhDr. Milana Nováka ze Staré Boleslavi, nositele papežského Řádu sv. Řehoře. Jeho péčí byla také znovu obnovena Národní svatojánská pout'

Proč právě

blahoslavený císař Karel?

To nevím přesně. Je chápán jako mučedník, i když jeho mučednictví je složitější, dokonce bych

řekl, že byl i v zajetí některých tradic, které pokládal za vyšší než osobní prospěch. On do toho „spadl jak Pilát do Kréda“, nepočítalo se, že bude císařem. Dostal nesmírně těžké úkoly a nebyl na ně připravován, musel řešit situaci velice komplikovanou. Jiná věc je ta, že Rakousko se nemohlo udržet, i kdyby vyhrály Centrální mocnosti, protože úvahy o připojení k Německu jsou dokumentované už od 90. let 19. století. Ale v rámci svých možností udělal opravdu hodně. Chceme také jeho osobu v českém prostředí očistit, protože jsou nejrůznější zkreslené představy počínaje Švejkem. To jsou naše úkoly. Stejně jako mariánský sloup a řada dalších věcí v duchu našeho hesla Víra - rytířství - charita. Samozřejmě někdo řekne: Oni si chodí hrát na rytíře!, ale to je tradice, která má začátek v roce 1090, kdy naši předchůdci založili špitál pro malomocné ve Svaté zemi. A ti, kteří byli nevléčitelně nemocní a mohli, se nechali přivázat na koně, vzali meč do ruky a šli v prvních křížáckých řadách do boje s tím, že padnou za ideje, které jim jsou svaté. My máme dneska jiné podmínky, jiné chápání, ale ten základ zůstává. A věrnost Bohu, která se navenek projevuje třeba v charitě, o kterou se snažíme, i když právě naše malá severočeská delegace není tak bohatá, abychom mohli rozjždět velké projekty.

Mimochodem, jeden z mých prastrýců byl Karlovým přiděleným pobočníkem v Brandýse. Karel ještě jako arcivévoda byl kmotrem jeho syna, tedy mého strýce.

Co dělají lazariáni v litoměřické diecézi?

Nejprve jsou to naše vnitřní záležitosti, duchovní setkání, exercicie, společné modlitby, kontakty a tak dále, spojení s Hejnicemi. Navenek jsou to drobné charitativní příspěvky a zejména spolupráce s Křesťanskou akademií, kdy máme možnost oslovovat lidi, věst je nějakým způsobem, informovat je - nechci říkat vysloveně formovat, to už zní jako manipulace. I když každý rozhovor je vlastně manipulace! Z toho pohledu jsou naše severočeské aktivity bohužel menší, než bychom si přáli. Teď jsme spolu s chevalierem [rytířem - pozn. red.] Janem Uhurou momentálně dva. Kromě toho

tady máme compagnona magistra Jana Jeřábka, který nám ohromně aktivně pomáhá při organizování přednášek. Zapojili jsme se do Svatojánské cesty v polsko-německo-české větvi v Trojzemí. Dále jsou to naše účasti při církevních slavnostech, jako je tradičně a především mezinárodní poutí smíření v Hejnicích, Audience u císaře Karla, svatojánská mše ve Staré Boleslavi nebo vzpomínka na italské zajatce, kteří zemřeli za první světové války v lágru v Milovicích [zajatecký tábor pro ruské, srbské a italské zajatce, na místním hřbitově je jich pohřbeno 5 276 - pozn. red.].

České projekty OSLJ

- *Projekt Nemocnice Alberta Schweitzera v Nehvizdech u Prahy (ve stadiu příprav)*
- *Patronát nad Nemocnicí Měšice u Prahy (onkologická a tzv. následná lůžková péče)*
- *Obnova mariánského sloupu na Staroměstském náměstí v Praze*
- *Podpora Dětské psychiatrické léčebny v Opařanech u Tábora*
- *Mezinárodní projekty: např. Voda pro Afriku (Zajištění pitné vody pro uprchlické tábory v Kebri-beyah - Etiopie. Od roku 2005 zde řád zachránil přes 60 000 lidských životů.)*

www.oslj.cz

Spolupracujete s armádou?

S Armádou České republiky jsme uzavřeli memorandum o spolupráci [spolupráce na poli humanitární činnosti AČR, v Olomouci, 15. března 2012 - pozn. red.] a mnozí vojáci, kteří se zúčastňují zahraničních akcí, jsou našimi členy, postulanti nebo compagnony. Když se vyřazovaly autolékárničky jako nevhodné, podařilo se nám zorganizovat akci Lékařičky pro Logar. Jsem hrdý na to, že v Liberci na arciděkanství jsme našli veličanskou podporu. Posbírali jsme jich několik set, ale v rámci republiky jich bylo patnáct tisíc. Armáda je svezla a dopravila do Afghánistánu, tam se to rozřídlilo a rozdělilo mezi děti. Některé výsledky jsme mohli prezentovat na jaře, kdy měl náš člen, vojenský kaplan Mgr. Leoš Halbrštát, v rámci křesťanské akademie v Liberci na univerzitě přednášku. České velkopřevorství převzalo záštitu nad myšlenkou připravit

medailku sv. Michaela archanděla pro členy zahraničních misí. Měl jsem možnost letos na jaře mluvit s vrtulníkovým letcem, který už byl v Afghánistánu dvakrát a předtím v Bosně. Řekl mi: „Já na rozdíl od manželky pravidelně do kostela nechodím. Ale když se něco stane, nejenom já, ale všichni utkáme za kaplanem.“ Z toho plyne ohromná úloha kaplanů! Jejich práce je náročná, to si vůbec nedovedeme představit. Náš spolubratr je výsadkář, musí plnit všechny úkoly, co ostatní vojáci, a k tomu má spoustu dalších věcí.

U nás na severu spolupracujeme s libereckou brigádou, náčelník štábu je můj student. I s kaplanem jsme navázali nějaké kontakty, tak uvidíme, co bude. Na všechno nestačíme, tak spolupracujeme i s jinými organizacemi, institucemi, s lidmi dobré vry.

Jaký význam pro Vás mají Hejnice?

Poprvé jsem tam byl v dvaapadesátém roce. Také jsem se dozvěděl od ctihodné sestry notrdamky Pakracie Jarolímkové, své bývalé třídní v první a druhé třídě, že v Hejnicích byla internovaná. Hejnice mě vždycky přitahovaly, ale nejenom mě, řadu dalších. Když tady pater Raban byl, na fakultě jsme se postupně blíže seznamovali, potom to přešlo do velmi hlubokého přátelství. Hejnice jsme si zvolili za duchovní centrum, protože je to místo pro nás velice blízké už tím, že jsme tady odtud, z Liberce. Chevalier Jan Uhura, který řediteluje domovu seniorů v Jindřichovicích, je z Raspenavy. V Hejnicích jsme mívali s paterem Rabanem každoročně několikadenní exercicie, nejenom pro severní Čechy, ale jezdili sem i z vedení řádu. Vždycky to mělo ohromnou úroveň. Letos jsme to bohužel přerušili, protože jsme byli všichni zdravotně rozsypaní. Ale hodláme se s paterem Pavlem Andršem domluvit, že bychom tradici exercicií obnovili. Pro mě je to ještě tím sympatičtější, že pater Andrš maturoval ve škole, kde jsem řediteloval, a jeho maturitní vysvědčení je mnou podepsané.

Jak se stal pater Raban lazariánem?

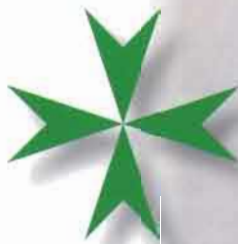
Seznamoval jsem ho s řádem a získal jsem ho pro řád. Potom k tomu monsignore Koukl dal

souhlas. Vstupoval v hodnosti kaplana, myslím, že to bylo v roce 2006, při příležitosti mezinárodního reunionu v katedrále v Praze. Měl českou a anglickou homilii. V roce 2010 byl povýšen do hodnosti senior kaplana, což je pro kněze ekvivalent rytíře. Na patera Rabana pořád vzpomínáme v rámci celého velkopřevorství, i u Rakušanů a Slováků, jako na velkou osobnost.

V čem spočívá rytířství v 21. století?

Je to rytířství ducha a víry. Zásady, které člověk musí nejenom proklamovat, ale žít. Ne že by rytíři byli vždycky ideální, to rozhodně ne, ale je to určité pojetí života. Otázka vnitřního prožitku, vnitřního chápání, vnitřního postoje. Hůř se to definuje. A také jsou věci, které prostě jaksi nejde udělat, protože by to bylo v rozporu.

Řádový kříž je zelený s osmi hroty a symbolizuje osmero rytířských ctností: víru, naději, lásku, milosrdenství, statečnost, spravedlnost, moudrost a umírněnost.

Co byste vzkázal dnešním mladým mužům?

Jsem dosti konzervativní, i co se týká hudby, jak mně vnuk vyčítá. Bohužel nebo naštěstí jsem člověk první poloviny dvacátého století, tam jsou mé kořeny. Zažil jsem válku, zažil jsem řadu dalších změn, ale v každém případě musím říct, že když někdo brečí - i když jsou samozřejmě i případy odůvodněné - taková ta blbá nálada, pesimismus, tak to pramení z neznalosti spousty věcí. Kdyby si jen přečetli české dějiny, co katastrof se tady přehnal: husitské války, třicetiletá válka, mor, cholera, sedmiletá válka, válka v šestašedesátém, první světová, druhá. Pořád je to dnes daleko lepší, než bývalo. Spousta lidí si vůbec neuvědomuje, že ve čtyřicátých a na začátku padesátých let si u nás nikdo nebyl jistý životem. A přesto lidé stejně jako za války uzavírali manželství za účelem mít potomky, chodili do

biografu, na tancovačky a tak dále. Ono je to daleko složitější, než se hodí politikům nebo některým populistům do krámu. Ten svět je složitý, i když se podíváme na dvoutisíciletý vývoj církve, v některých stádiích velmi komplikovaný - a přesto církev drží svou linii.

Je řada věcí, které nelze racionálně vysvětlit navenek - člověk to musí prožít. Vzpomínám si na debaty, které jsme měli s Milošem Rabanem. Naše exercicie se vždycky táhly až přes půlnoc. On nám ukazoval hloubku! Nebo když nám několikrát přednášel v rámci Křesťanské akademie. Neměl vždycky všechno připravené, někdy vytvářel homilii, přednášku na místě, hledal výraz, to bylo strašně silné. Nebo když nám líčil celou historii Hejnic a ukazoval nám, jak je znovu vybudoval. To byly chvíle, které se nedají přetlumočit. Jsou věci, které prostě cítíte - a já nemám takovou slovní zásobu, abych je popsal. Profesor Vladimír Smékal mluví o určitém pocitu slasti, který někdy člověk může pocítit při modlitbě, při některých pozitivních akcích. Takové chvíle nejsou běžné, ale vyskytují se.

Náš nestor profesor Oskar Andrysek [onkolog, primář následné péče v Nemocnici Měšice - pozn. red.] tvrdí, že základní imunitu si člověk vytváří sám a že pozitivně (říká optimisticky, protože je ze staré školy) naladění lidé se léčí daleko lépe, mají daleko vyšší šanci na přežití. Říká: „Já to mám statisticky doložené. Dneska fyziologové dokazují, že veselá mysl, to je půl zdraví.“

Stárneme, ale máme zaručený přísun mladých, šikovnějších v řadě věcí. Teď budeme mít několik nových členů z řad vojáků, kteří jezdí na zahraniční mise; hlavně realizační týmy - to je naše nová orientace. Bohužel celá řada těch mých vrstevníků tady už není, tak si člověk říká každé ráno a každý večer *Pane, děkuji ti*.

Připravila Hana Klára Němečková

V Hejnicích při Pouti smíření (2012). Vpravo chev. Jan Uhura. Foto Hana Němečková